

" " " " " "

1

Merriete tal Genua jew
"Wara l' Bieh ta kull Belt."

Dramm f'ig 3 otti ta Carmelo Galea S.D.B.

Was id-dramm.

Il Pellegrin abjad. Figure misterjużi.

Patri Ellopinilini Kolbe O. F. M. Comm. 50

Chr. Ex. Kops tal Gestożi u id id leminja ta Hitler. ,, 50

Britsch. Kops tal Kamp tal Koncentrazzjoni. ,, 48

Harik. gaddij fidil ta Britsch. ,, 40

Modulena. Ribba ta l-izbat gmiel Judio. ,, 24

Albert Kalemom Polakk. ,, 46

Mario. Rossi. Taljan. ,, 56

Tommas. Gordinos tal Vella. ,, 42

Tmin Internati ta Kul it li ma jikkalmux.

Id-dramm jgħod li rritu
fil Genua; l' Edwal otti fil Kamp
tal Koncentrazzjoni ta Dachau, ^{u it-tliet} otti
dank ta Villa f'ijn il kbarot tal Genua
jgħod li l-oħra li għat tad-dinertimenti u tal
glorja ambizzjoni ta oħra. Fi għien
il għwira b'ijn l-1941 ta l-1944.
Għal taħt ta x-xorta ta oħra.

W.B. f'handna nifnu illi fil Kamp tal Koncentrazzjoni kien tgħod li minn komra għal oħra hemm ingħodija taħt l-art.

~~W.B. Il għwira li jgħod li l-oħra inqas
kien imut taħt is-solli f'ijn il
marshat P. Kolbe ikun idur l'internati
taħt illi f'handna otti għal ikkondannati għal
ment.~~

J. ewwel Ott.

Uthar Komis ippirka.

Fil Komp tal Koncentrazzjoni f'arranġ-
ta' Dakon. I omhant huwa spuri ta'
Barrakke bil titen dommin sijnin
jiggarfu, fillamin tiegħi^u u fix-xellug
huk illi idattk fil Komra ta' ergat tal
internati. Il fond ingħoleg h' yikka
ta' l-azzar li minnha tidher il Kom-
panja tthaddas u tthammar bil f'juri
ta' l-ghelug. Fil fond jidru l-gholjot
milgħutin mill-ewwel roġi tax-xmex.
Il tim huwa l-Komra ta' filghodu.
Fil-xmex ma kemm xijn thif 3 barrett
ta' l-injam u fit ta' l-ilma għol parenza
għolix gatt ma jgħoti gatto ilma. Thinda
l-aktar perfitta.

J. ewwel Hena.

P. Kolhe natidu.

P. Kolhe (Għadu lihu ta' patri kif għadut il gestapo germa-
nizi muti kien għad jippriedka fil Ka-
tidral ta' Valbonia fil Polonia. jethol
mill-huk tax-xellug, musfor sijnis jo għi
q' l-art bit-thatja tal għi u ta' l-ghodxi, mothtu
u thalku għodhom incoptin lid-denn mis.
Mat li għad, idejnti mothutim Wara bil
mothti, immur itares sieket minn
Wara ix-yikka ta' l-azzar jipkontempla
il Kompanja, mughod jistog għol rofs
il park u hi thissima t-ongħu.) Għall
tiegħi! Kemm għomilla soħito lin-notura!
Ix-xmex onoljo thijja bla roġuni.

~~liex isso tton~~

tifrey is roggi tighba ~~liex isso tton~~ l'istitutad, imma
 l' briedem le! Il briedem Ruwe mingel
 li bis supprevis tieghu jatsad u jared il fju
 immokulat li bih tizzajen il wici te dind l'art.
 Eluf te innocenti aboli gel inkoprin f dan
 il kamp tal koncentrazzjoni ta'. Patean u
 minn tott idijn il gestapo tal lermania il
 ment bis tiste tkun il telmen tieghu....
 Sactuni ghobix rouni ngoti l'astoluzzjoni
 lil wicket li kien agerija bil gut; u rostell
 idijje wara, hej me nkomp niste nam-
 minstre is-sekrament tal ingbernudija.
 Koduli l. breworije u tal mortu. liex
 ingos inkun niste nippotte id. demm li
 huma stes perbudi minn gismi!...
 R. mortu ~~travancidubam miam miam miam~~ trunt
 bil gut u bil gbas. (jilnot il pit ta' l'ilmu)
 R. gel nara?! Dok il pit ta' l'ilmu u
 kienx humm -- Forsi giethom f'tit tal trione
 minis? (Imu jingel gharkeptijst u
 jenuk il pit ta' l'ilmu u jipprova jiftu
 hi s'minn, izda gatra ilma u na t'itroj.)
 Oud nifem. prajen don il pit ta' l'ilmu
 biex okta ikabbi l. martija tgha na!

St. tiem Nena.

Alberto Kelmom u P. Koble.

Albert (jithol mil bih tax xellaz musfor lube
 ukol u lieks tozin, imma fug P. Koble.)
 Patri Chofimilien! Kemm j'grobek?!
 Koble kif taroni ibni Alberto, tantuni ghax toft
 l'astoluzzjoni lil wicket moribond....
 Alberto Oh! Cosalja! Dok il kamp tal Kamp tal
 Koncentrazzjoni f'ritsch, gbandu galbu taz-zongor;
 imma tose tieghu ukol!... Is-sima
 ghod jiltgu!...

P. Kolbe Le ibni: ma togox Margo minn tigre minn ghajr ir-riede t. alla... Chir jof Ollo ijjur-mettix din il gawra hix minnha jtn x gie? --- Bix isaffi d' dinge ---

Albert Imma l' insepens Polonje tghena x. totti?!

P. Kolbe Hijn; minn jof għec ninzle imhuse dok it-trak imroppas bil-demm ta' tutna l. Polokki kemm fis-schibe lijt kopitolu ta' Kalnoia.

Albert Oh! Ili grazje Patri; tethes minn din it-terranje hix tnuw tghenwog l' o mmok fug it-trak ta' ort tnebidak! (jibki.)

P. Kolbe ~~Iste~~ qigħed tethi ibni?! Ise, għamel il tela l'kabins għomult jona totti is-swat tan-nurf. X

Albert Għall'ingos kien nista' nsib għalilna hix innaddaf li wissek ---

P. Kolbe Cha jinfurta ibni. Illun kuba tannis iccirka, fesi ukol intore bil-demm fl-ort tagħ-żebbuġ, u don kolla għandu għal dnestre.

Albert Patri, smajta l-othor? ---

P. Kolbe jogaun?!

Albert Għall'j tarab Wieħed taljan, dok li kien dejjem jibki ---

P. Kolbe Għanmi Albertini?

Albert Il prigionieri Kolle dombon ras magħluha!
~~P. Kolbe~~ Tif taker meta kien tarab dok l. internat rusu? It-terribli Kopf f'ritsch kien tarag liq li għal Kul Wieħed li jatrak għox-rin mill-blokk ta' l. internate jigu k-Rundannati għal ment bil-għat u bil-għad.

P. Kolbe Insajknin! Eħodun quazi Kolle f'jir tagħ-żgħir. Chir jof Wara din l-othor, kemm minnha supru jiggenu?!

Albert u jekk gatt din il Rundanna tagħ ukol fug na Patri?!

P. Kolbe Oh! allora munitu flimkien ma

A

Albert Polono m'athuba tieghi! Min jaf m'ete
 margie nigi, n'obak!... O Mamme
 Mamme tieghi! Min jaf f'irgat tra-
 giku tieghi kemm il darba t'lo m'
 hiki! W'othom li qed immellilek doc ix-
 yghor ohjod u n'atslek hid d'mugh!...
 Però jekk nigi v'ied n'ghamellek festa!
 Festa khira, kif jaf j'ghamel idem m'ot-
 hub u tkun festa tal galk! Umbat man-
 talik gatt izzie mamme tieghi! (jibki.)
 Kemm iljeli ghoddejt ma g'evulek bid-
 d'at to' qamoe, kemm g'evulek l'ghien galk il
 g'rognol g'ol f'ietna tal g'elso min u int kont
 to' qad t'ivvakkantali il g'rojjat tal m'ot-
 huba Polone, m'eta missieri suddot
 fil g'warra l'otra b'ape v'ittimo to' d'ev-
 in nies u jone b'qat iltim! (jibki.)
 P.K. immellishu rasu u ifilax li jinku-
 ra j'ziet.)

P. Kolbe J'ike ibni ibki! Don huba d'mugh a'iziz
 yieda to' l'okhar imtobba! Min itobb l'om-
 mu u lil missieri issema j'f'fremjah.

Albert. Orallu trid tingosom Patri u fil liki his
 insik f'it tal mistrikt!... W'iftakar t'ol-
 lum d'evulek il v'isti tas-sepukri, it-torog
 u l'knijis m'isghanda hin nies, kul
 t'oll bil kurane tar-ruzzija f'idhu
 j'itlob u f'ug v'iccu id-datga tal knijis--
 u illum insikna Polone!...

P. Kolbe Illum b'add ma huba s'gus li ghoda
 j'ista j'izbat g'oliet... ma tarax kif
 g'edim j'ittrattaba l'umano nite?!....

Geni fug il Kolmarju! Gewa sussa ghada
hiba il giura il Tchira.

Albert Potri Maximilien, nommura l'kuragg
tughuk, izda jno bil hiza ntossni qed
immut! Din id. debbolezza kalla... Skutilla
soppe matruje f' nassina, logna todj
u f' tit ilma, f' l'ojje, daqxin tee hla talili
u h'iscuttil jibes daqs id gabel u ma tee
il gvernato kalla ma jistax ikolluk f' tit
ilma hix i pparvati daqxin fustijuk.

P. Kabb Gharnel btali ibni, u j'zinien torati ghaddej
malaj... jens qighe id tghoma tughu fis-
sultana tos. sema u l'art, dik il Kurini
li. fug dirghajha terpa bil dok li talag il
Gemma! (Tinstennu daqq ta' gannuina)
agad, qbal ingas ghada tinstennu xi gannuina
ta' knisja daqq... Ejja ngħidu l'angelus
(jinzla għorkeftijhom u iraden talili.)

Alberth << Et concepit de spiritu Santo >> (Cno
jiltgux jghidu ijjel għaliq jiffoia fukom
il Kap f'ritsch u jibgan sommi btal għalla)

It. tielt Hena.

fritsch u ta' gabel.
fritsch (jittol ^{mil l'armiu} ~~stikes~~ militari ta' qrat għoli, bl. izwali,
fahla tkopkor ma l'art u bl'izwa stikes
fug dirghaint; h' rinornes fi tziennu u
h' għojnejnti imbergin btal ta' tgers. Otrax
fi kħienu u kħudil fl. għemilu) Oedin
teppironu toghomlu il gennastike? (ironiku.)

P. Kabb (i Gamm.) f' il Waqt li intkom toghomlu
l' gennastike bil kominu għal gerda ta'
l' umu nte sus f'ritsch, o tina ngħomlu
l' gennastike tar-duti hix alla jkollu tmina
mid-clinje, u minkom ukol.

Fritsch Qmub li ma tiffeltunx togodu fuq rieglijnkom
ghax kont intikom azzorin u nibghatkom
tiggieldu fuq il front tar-Rusja. (ironiku.)

P. Kolbe Jethag ukol huna mta qed tarona nago =
nezzou bil gnet!

Alhert Singius, li kelli s-sotta ta' gabel ma konti
intollik tinsultana h'don il mod.

Fritsch Int ittol humm gewwa, umhadt ngħomlu
l'kontijit... (jwriek il bih-tor xellug.)

Alhert (jaddos rosu u jethag bil gnet.)

Fritsch Reverenda, dolljil minn għus taroli mited,
iekk se quarta oħra ma tgħarfunix kipe u sijn
mar... sijes notrag Reindomna tol meut;
10 minkom iħdu imuta. Int li fuq l'inter-
noti ^{ghondet} setgħa khira, għal kelma tiegħa kulta dt
johdi... fittix, stagg... ikun ta' gid għal
kelhadd. Intolli f'idijuk. (jithag mix xellug.)

Jos. rabgħa Xena.

Patri Kolbe matden.

P. Kolbe (Baqi domm tol qibs.) Intolli f'idijuk...
Tigi oħjar dik is-sigħa li jingħu l'onigħi
missemma u jkontan l'imma tol mortri
biex rutna tħalli din l'imsiykna ort!
(Imur jinstetħa bilgħda fuq, kauritħa
jolfok u jibbi fit-tul.) ~~Qasim Kristian Xena~~
~~qasim Kristian Xena!~~

Il Xenus Xena.

Harik u P. Kolbe.

Harik (jithol mil lemin liebes kopott militari
germanij h'isrostika fuq drighu u stil
kelmit f'roshu, azzorin indendel fuq
spallijnt u flipkan ilma indendel ma
spallijnt l'oħra. Ma jindunox li P. Kolbe)

Kul sigħa, kul gvernato li toqgħdi intoss
mażra ta' l-ożżar toqgħ minn fuq għalli!
Issawwat meta tistiegħ thus! Tgħakkes meta
tistiegħ toqgħi għalluk; toqgħal meta tistiegħ toqgħi l
toqgħa ---- oħridli! Oħridli s-salut billine
u xittuni għas-sa f'dan il Kompartiment Koncent-
razzjoni; jinstiegħ ngħomila ta' krusil meta
nistiegħ intun angha ta' tminu. Ma naxx
għaddimi tliet naxx naxx f'ora u għaddim
skeltriti li spis jgħaddim għaddimi naxx li
għaddim u bil għaddim! Chis sijis i-wagħgħa din
il għaddim, din ix-xenaxx toqgħal demm?!

P. Kolbe. Kristu. (Jgħaddim bil-wagħgħa.)

Harik Chis demm li Kristu għaddim?

P. Kolbe għaddim tija.

Harik tija lili?!

P. Kolbe u s-sigħa int tija.

Harik Ma toqgħ li għaddim ordni li min is-sigħa
lil Kristu ~~għaddim~~ jgħaddim iwwagħgħat?...

P. Kolbe Waf, u dan id demm jgħaddim vieda illi Kristu
spis jgħaddim is-sigħa għaddim għaddim.

Harik Ked ngħaddim Patri Chisimilien, int Kont
f'il blok tal Koncentrazzjoni singli f' Bensen?
u għaddim għaddim? Lili ukol ngħaddim għaddim
il hierati f'għaddim.

P. Kolbe Il presenza tiegħ intoss tinviedi għaddim bil firt
s-sigħa; int mintix tinviedi t-trojn ----

Harik Patri ngħaddim grazzi lil xortija li għaddim ma
mis lili naxx t-trojn hin naxx.

P. Kolbe Għaddim s-sigħa f'firt illi int mintix t-trojn
trojn; int għaddim toqgħ. Chis t-trojn t-trojn
għaddim kum s-sigħa, tliet t-trojn
demm minn rasi u meta t-trojn dikkli
u t-trojn t-trojn demm l. għaddim ikun t-trojn
Chis li t-trojn il blok jgħaddim u jgħaddim t-trojn

Hija. btal don il monument għad narok
anglu ma għadni, o riglu tal karita. Ersoq
ma għadni għadni... ma għadni għadni ta so cerdot.

Horis Patri, imma inti tof min jna, tof x, karika
ghandi? Khaus qer il tmina mola jn tista tinda fi krunella.

P. Kolbe Jna, imma jna ma mix fi Mitha min
tal gestapo to Hitler li jgi fugek u joq tlab
btal tazza ilma. ~~il li mix fi spija.~~

Horis Patri, gatt ma għadni f'rosi mistagħib x kien
il kas tiegħi li mil Polonia għadni f'donil tal?

P. Kolbe Il fott kien sempliċi: Kien ilhom tliet tijm
illi in nazidokkupau il belt ewlenija tal
Polonia, jna kont għadni kemm irogiot
lura mil missjoni tal kofruni; fil waqt
li kont minn fil katedra to Valsania
għadni eluf to nies immewwa mill
innazzjoni Germaniza, jna bix no, bembilom
il tala waqt li qed ingaddes dort fuq dok
il poplu mhikki qbettilhom illi l'Polonia
kemm il darba nto sht bid dunn u għol
potria u għol fidi otna listi bix nitgħli.
f' doggo wotda nilmak trinj minn tal
gestapo to Hitler, roktun bil ktagħen
btal mitha talhied u bla ma tollen
vispiciis l'għadni ktagħen, għadni
għadni u l'wotda ma sht ruhi intes-
not fil ~~Continent~~. block to Bensen.

Horis Wistgordik Patri illi l'istorja tiegħi igħibli
triena, izda xjn ma nista ngħomel
għalik....

P. Kolbe u jna xjn ma nistgħ minnek
thif għadni ilma, btalna tola Kristu
fuq is talh, tolli nitfi don in nar li
ghandi jatrighi għadni.

Horis tna toktin taja khira. Bis, ottazzjoni

illi ma jkannx gej vitadd, għaliq f' dan il
 f'tit ilma insili il forka tiegħi. (jagħbal
 il f'lekkun ta' l'ibma li għandu mndendil
 fi drighu u iprova ma fomm P. Kolbe,
 bil mod il mod jinfetx il. ~~hick~~ ~~tedd~~
 tox. yellug u tiffaico ros f'ritsch.)

I. s. sitt xena.

Fritsch u ta' għal.

Fritsch (jithol ^{mix-xellug} u jgħid f' xena ta' l'ibma.)
 Hick u s. sommaritan ta' l'apoka moderna
 (Għodditro tal kap tiegħu Fritsch, Meric
 jithorras, jagħbal il f'lekkun ta' l'ibma
 minn idhu u jibqis li-roshu baxxuta.)
 Tista' tirsokta. (o'rox.) Chus iftix il bħim
 tal trabz u għaliq l. bħim il internati
 Kolla. Traditur ta' għalik! Vili komplici
 ta' l. għedewwa togħna!

Merik Le Vili u ingas komplici Chus Fritsch; dan
 ma hux tħif ott ta' trine.

Fritsch Chus trine għal dawk illi l. kopijet tal
 Germanja ikkondomnament għal jossor.
 Jijn hix id. disziplinari militari?! Inti għawn
 Jijn għat rajt fi trine? ... Chus fil Komp
 tal Koncentrazzjoni ta' Dobran u hux fil
 trabz ta' Bensen Jijn l. għedewwa togħna
 dothi hit-tħissima fuq qafijhom u 'llum
 hux dik il warde li hix għaliq tħiddlet, tħ-
 fit il leun taqba, Waqqol il warde u hux
 midhila tithandol mar-rikt. (jithor.)

Merik, issa hux ukol ix xorti tiegħek ...
 P. Kolbe. Le srujns! Dan is-suddat mgħandni idda
 tħija! Kont jina li tħoktu għal ilma sħiex
 jithfili minar li għandi jagħbal fi għizimija!

Frits Ounakoti yijn renerendu; jinkthug li jethu
il kostig li thaggu.

P. Kolhe Ghati ghoprin daggo ta' nura othra lili, imma
f'it tal tinnu ghol dan l' insajken hieldot
hla thyo! Bha thyo Mr. Fritsch----

Frits Hminu? Kieku othra tallejns rutins nint-
rehtu mill tinnu. kieku il liliun tal
Belgu, u tal Polonja tieghek Kienu jibgghu
ingholugin f' Wicinu u s. Rusja digg
ghomlitra rsiera taghha. imma il
Kovrijet ommoti tghana Kienu bizzejjed
gawwija bix Kinsu lil djorkom, farku il
magimou Pine u dathu jghomlu fista
f' Parigi.

P. Kolhe Listu thos Sultan Gadi Wara li ghomel il
gerde ta' l' innocenti.

Frits Kollox huka fernes bix tithoti il gawwa.

P. Kolhe ukol tikkundammou ghol munt tharafa sorajet,
gassisin u isqfijet innocenti?!

Frits Kien inniskom thoppu roskom ghol kmon-
clijet tghana---- othra ridna l' liliun
tal Polonja miftuta bix ngbaddu ghor-
Rusja, ridna li l' knijis jinzommu
ghol f'it ingholuze u intkom hqajtu thaggu
l' poplu ghor. resistenza bl' ghoite ta' Kristu
fug xuf tijnkom.

P. Kolhe Kristu huka l' jiddij tal genera uman u
takt id-daggiet tal frosta tghakom, ukol
gaddim is. rinovrijet tghakom isfremtati
ma wicinu il sinna jibgo jkonto
innijet lil Kristu sokemmu rutna tithag!

Frits Ghol f'it peru---- ghol f'it zmin jthor----

P. Kolhe Tikkundammou ghol munt? Nilgoghha
li idajja miftuta; imma il dinja Kollu
to, hieldkom illi g'itlu ministru t' alle min ghir thyo.

Frater Otine me notax kos xi tghid id-dingja. Otine
 xhelna l. gawwiet tghana kolla fuq l'Europa
 u kollox kuba permes gholina. " jekk nitilfu
 l. gawwa jkonna jgħien twil ta' jason q u
 dienne, imma jekk tarou il kandiara
 bl-isnostika tghurax fuq il kelt ta' Chotos u
 nirkatu otine. -- Oh! allura, otine l. kopijt
 tal karmu-nja nighu l. gid kolla tal-dingja
 f'idjina, nighu btala sidien u l. jgħus
 mothkuma jkum irsiwa tghana "

P. Kolbe Dawn kien il kelmiet tal fukher tghana Hitler.
 Frater Jz. jgħien itina parier sinjur....
 Frater Tadjik Reverendu, sadattant inti otkulu kien
 tghamul l'ott ta' l. indiana. f'tokos, wara
 l. tarha ta' dok l. internat ix xorti tghajel
 ghoxra minkom kien imutu....

P. Kolbe Min għandu l'olla miegħi wa kien otkulu
 ta' lijl għalik, izda min tilef lil Kristu
 u tkom uwa jista' jkollu għat jum ta' sebt
 illi jgħertu. jekk ix. xorti tal munt tmin
 lil otkos milli tmin lil tadtichor li f'orsi
 għandu nlied għad jekkut fil k'k'k'...
 (jgħalli ghajnejnt lijn is-sena) sinjur
 atikom id-dawl!

Frater. (B. s'uffernja tal liza.) Pridki xejn!
 Herik, imfi miegħi, dok l-ilma li s'għt
 lil dok il Patri Polakk sijis jismilek wiedt
 tad-dmugh! u Wied tad-dmugh ukol.

Herik (Li sadattant kien warrokh u il tim kollen
 wiccu mgħalli jibki.) Chos. Frater, btal
 otku dawl is-dagħi ston tax-xemx, hekk
 il kien ta' don il patri dawl f'għalli u xhel
 u dawlalli rutti għal fidi għide, li miq il
 f'olo-sofijis ^{għide} x'pawna ta' Hitler; u jekk għat
 l'isem mothuk ta' don il Patri għad

Frits. (jersog l'yn il hiel tax-yellug.) E internoti
 tol harrakke to Dokan block w^e 14.
 il stug tobakom begghu inghaluga u gholadorbe
 il matruh monsohy 10 mintom ikollom
 jisingha din is-sentenza tol murt. jikk don jersog
 jigi minn floc 10. jigin ikundannoti 20.
 Jisingha, clawn li sijer insyjet, hurno kkan-
 do-moti liex immata bil giut u til ghodye:
 (jogora.) Heric Backer, ... chwera Alessio,
 Ciechurski Lingi, Todera Giovanni, Colombo
 Antonio, Cosmes Francesco, Pauloviski
 Paolo, Franco Spiro, Albert Kelmann,
 Mario Rossi. (jogalag is registru bil herre.)
 I d. disagh Nera.
~~Intervista~~

Mario Rossi u Fritsch.
 Mario (jottrag jigi mil hiel tax-yellug u immo
~~jinghi~~ jinstet ghockeptigut lihes tagin,
 muspas u imlikki galha tie stingo-sam
 bil Fritsch.) H'niene singus! khandi
 sit titfol u l. more, kemm omni ukol
 wjete li galhorn mag seme jistennu dejjem
 li jarouni fi tdonhom! (jottrag ittra minn
 totha, wara illi ihura kemm il darba.)
 Ogge singus, wara 14 il xotos li ili-niges
 mil nathube Stajle irrenjta minn
 ghand marti.

Frits Il nathube Stalia?
 Mario Ino, ollata tobakom singus... (b'aronis)
 Frits Ollata tobakom ino, izda int wiked minn
 dask il patriatti hux nera?---
 Mario Kieku mo kont patriot mo minsohy
 ghoun gew... il liberta ghol nili tradituri.
 Frits Insomma inti fi tie?

Mario Jwied qaq ta' cloul ta' tane li trezzioli
 lura il Kundanna tal ment, b'ix inkun
 nista' raxx f' dik ittanna li jurnata sur-
 ge lura fil mottuba Italia tiegħi, b'ix
 inkun nista' ngħannaq wa' gollu lil
 uliedi, lil marti, lil ommi! Kieku tgro-
 din l' ittra sinjur!... (jorgia ihuss.)

Frits Chavria nagra yjn; qartik smogħta u biz-
 zjell.

Mario Word li għibtu fix yjn li l'Italia allesta tghokom
 toqthi ukol lil uliedi?! (jibki.)

Frits Ollato?... f'id-dejert tassottare tlogħu l'ormi
 minn idjnkam f'idjnkam it-troppu inglixi u
 l' General Romel meta h' possi ta' jgħout kien
 jang-su tifa' ta' jella b'ix jithol f' l' Ezzetta,
 u mtrabba fikom kien jghamel intersta
 tal bizzi!...

Mario Jc. jgħtu t-taljan jekk Romel stas ma
 kullux manizjon u gata' galkha mil forzi alloti.

Frits Jgħou inti kont mal forzi ta' Romel?

Mario Ma sinjur, fil quinta artillerija.

Frits Jrrakkontali yitazja.

Mario Sinjur: kien is-16 ta' Ounissu, is-Ramel
 tad-dejert kien jekui kien nar tatt rigljine,
 Jc. kien billi j' glad-cloul ta' qo' mar Romel mix-
 jin noqftu ktagħ. jgħimel birrsicanna barra
 mejtin bil għaci, f' dagħ watda, l' Konceni
 ta' l'alloti fethu in nar fuqna, l'ibna
 rutna f' infern! Jssuldoti tghona kien
 jgħou mejt, qol kien poss kotonna u għim
 kien il General Romel irhonye bid-cloul
 u għajot artirota generali! Ekku l' itija li
 tistgħu issim f' suldot taljan allot li ma
 għamlex thif id-cloul tiegħu.

Frits Klok kien inti tinsol internat għim għim?

Mario Lihuni j' dan il kamp tal koncentrazzjoni
gholix Kont Wieħed minn donk li għallu edgħom
liex murtiron mid-desert għal kolloxx.

Fritsc Kont Wieħed minn donk? Konvinsu is-sincere
tiqhi, iżda dan ma ito storlek il kundanna
tal meut. Inti Wieħed mill għoxra.

Mario Singur! (jinzel mil għid għor keptejn għaddiem
jekk taf x igifieri famiġja!... Ihol donk it-tfal
nitolkok li sijim jibgħu iltema!....)

Fritsc Tajjah, ara jekk minn donk l'internati li
kannu kummen pibadd joffrix il tajja tiegħu
minn f'lokok? (jippronta (jinstema leten Patri
Kolbe minn jennu.) (Ll jenn Singur.))

Fritsc Inti? (jotroq is-sinonimi u jippronta l-għid li
taf x kull minn f'għid, Wieħed il leten.)

P. għoxra ~~Indm...~~ Kera.

Patri Kolbe u ta' go-bul.

P. Kolbe (jithol li solennita minn-xellu.) Ina
jenn! Woffri l-tajja tiegħi minn f'lok
dan il missier ta' famiġja.

Mario (Donna ma iidx jennu lilan n-nifsha, għandu
l-hol thissima ta' fort u mil banda l-oħra
ma jistegħ li patri imut minn f'lok.)

Fritsc (Jingiz is-sinonimi.) Patri, taf x inti
tajjah? Inti toccetta il kundanna tal meut
minn f'lok dan is-suddot taljan?

P. Kolbe Ina Singur bil għid kolle. (Kontu jenn ta' Mario)

Fritsc Taf li hiba kundanna korrja? Trunt bil għid
u bil għid? (Jippronta li is-sinonimi fuq il pola ta' idha.)

P. Kolbe Taf Singur, ngħati rutti hola fittima ta' sakrifiġi

Fritsc (Christoforo, għaddiem il kundanna ta' P. Kolbe isir
dannu korrja.) u dan għalix tria tgħomlu?

P. Kolbe Bilex nixxotte d-dmugh ta' dan l-insejken
missier; bilex għannata jkun jista' jinnu
jimbogħad mal-mothude famiġja tiegħu;

kien mo jgħallix lil nliedha lliema, kien ngħa-
mel opra kbira ta' karita.

Fratr Tojjih ikun. (jiftok is registru u ito mar piteja.)
Patri Moximilian Kolbe sacerdot Kattoliku,
imnut minn f'lok issuldot (Mario Rossi -
Mario) (ji sadattant kienet domna tiegħa ranta bil
ferta, itis giesu bil għienot fuq P. Kolbe.)

Patri !!! (jgħanqu minnha bl' oħhar
Esposizioni u ma ikunx id jinfirsa minnha)
Fratr (jifred bla triena lil Mario minn P. Kolbe.)
Reverendu, isse inti mad-disgħa l' oħra
Tria tiegħi minnha fil kamra tal meut.

P. Kolbe jers Wigha tajta lis. sultane tas-sena u l'ort
u l. monument Mosol. Oroni għi minnha.

Mario Patri! Patri! (jibri lil kumugjoni.)
jekk alla jgħini grazzja nargħawro lejha
l'Italia, jina mol famija tiegħi, ikun
fejn ikun il gobor tiegħi ngħomlu pellegrini-
nagħ u nigu niksuhlek lil f'juri.
(Thus id P. Kolbe) Berikni Patri.

P. Kolbe Kun imhiera ikni, (jithusa.)

Fratr Immordu! (jgħod bil għerra lil P. Kolbe
u jgħawz bih minnha.)

Mario (Baqi Watha jgħawz minn fejn tojj P. Kolbe)
Jrid ikun sacerdot Kattoliku kien jgħomel
att ta' traizma jgħod dan! - Imbaw
it-trah fejn is rigħin għadde tiegħi rifu!
(jinfirsa iħus it-trah minn fejn għadde
Patri Kolbe. Għawz tins ternaħ b'icis min-
sika tetra ^{marra} ^{jgħomli} (bil bih tax. yellug jgħawz
disgħa minnha Kolbe jgħawz minn 20
sa 30 sene, mus-fare domon katuru,
Yuta, k-idjhom moħħat bil k'ojjen
nara d'harom, k'afijn u n'icis;
jgħawz kien ukol Albert Kelmom)

u Marie Becker ghadu liebes ta suldat
germaniz ^{izde minich ozzadin} Mario jgum u skontat
jihga jthous lijhom mixijn Wichel wore
l-jethos bl-ophos skiet ghel hieh tol-lemin.
jihle d-dmush u jinsach ghajnejnte bil
Romana tal gnis. Heba li issa jinsach
grib il propriku, il musika glade seira.
Hena li ghelibe il alot glonde jertghad u jertfarrot
ghafra minnies li ditlin f-dik il kamra
tal ment bix dik ix xux ma jorouhix
izzed! --- u jna nihga taj bix innut
sawrdot ta Krister minn floti. (jghojjat
dannu minn) Chorridi!! Chorridi!!
Chister fritsch!! Chister fritsch!!
(Chite id disgha Romannati ikum
gheru kolle jithol Mr. fritsch mit-lemin.
il musika tigoq.)

Gotthard yna.

fritsch u Mario Rossi.

fritsch (jithol minn fajn tarju l'ikkun=
dannoti) X'gara don il ghajjat?!
Mario Chorridi li Patri Chopimilien Kolhe
innut minn floti! Chorridi!! Chorridi!!!
fritsch Quod scripsi, scripsi! (B. w. h. u
Kolhe jimbotta fl'ort lil Mario; Mario
Ornelut galk it-troh bla ma jista
jophid kulma, fritsch li ghajnejnte
imhergin l'atol tigra ithous lijn Mario.
(jinstima l'itru P. Kolhe minn gewa.)
P. Kolhe Kuraig uliedi, ghelina sejjis jizbat jium
ta l'okhar hena! Il gustigja ma sibnijex
fil lemin, sejjin insihuba f'it don!
iss mewdiel! (Partiere)

Tmin ta l'usule Att.

Itieni Ott.

Windsalm fi pjażza ikipens f' Wanda
mill, iżgħod għaliet tal ħimnija ma
għen il kamp tal koncentrazzjoni ta' Dakau,
din il pjażza iddatlek għal villa famuża
ta' ġenral li ma kienx komuni, f'isr il kopijet tal
Pestapo ta' Hitler immorru iżgħoddu l-oġġetti
żinjien ta' dinertimenti nora li Vittorij
Togħhom. Chel villa jidru iż-żewġ pilastri
gigantiski. Kolla skulture, fuq kull fuq il
għarnicuni hemm żewġ iljuni torthom
Wiedes kull nothra u fil pilastri hejn
il kolonnat tal pilastri tokt il għarni-
cuni hemm impingija l. Iżnostika Khira;
mol pilastruni hemm koncil tal bronż
artistiku moqsum fi tnejn li meta
jinfetħu tidher il bietha li jgħien kollu sigar
u f'juri. F'l'estern tal villa l-isfel mill
pilastri għażi ma għen il proferika Pil-
lemen hemm solli (mox khir.) mgħomul
minn zakk ta' sigra ttoqna orbulat
u mgħen hemm marbut P. Kolbe għal
lieku ta' patri u Wicir u talqu għodoni
inicioppsin hid-demm. Kuba jinvolli pro-
ġut fuq hanketta għalja. u mgħenha melle
art li-żewġ torgiet.

Chas il ġimgħa l. Khira filgħaxi ^{Woranzulix-komp.}
Il għomros minni idawwal il Wicir mistika
ta' P. Kolbe mattsul kollu dmijs.
F'l'intern tal villa dlam kopra. Chel tadid
tal koncil hemm skriżjoni h'dawn il
kelmiet 24 Din hijs id dard li ma
toħorafx lil Kristu,
Għemda Khira ma kullunkim.

L'Amel Neno.

19

Patri Kolhe Wathdu.

P. Kolhe (Bilgele fug il bancette idijnti marchantier mas-
salich - gholcum aktar mijjed mielli troj fug
yuftejnti gholndu d-datga tal Genoa.
Malli tinfetati il pustiara jinstornà kant ta
t'fal pil aghol illi hil f'et il f'et dijjem jogrob.
(Pouru twila ta nikit, ta ago nija.)
Kobzina ta kujum atina llum - - n atf-
rima druehietna - - - bhalina natifru
lil min hu kati ghalina - - - d'Chin jemma
Lije jghix ghal dijjem Bis-saltina tiegħi - -
(J'tares lejn il kitha, li humm fug il kanceel,
"Id-dor ta minn ghie Kristu" setghux il
kopijet tal Germanja jghatu kundonna
lilhom infushom okbar minn din, meta
gedin jurn lid-clingja illi jridu jghie minn
ghie Kristu. (Il Kant tat-tfal jogrob sewwa.)
Don l. gholna tal Genoa li dijjem jogrob domme
minx taqa ta dina l'ort. (J'tares lejn is-sena,
Oh!! x'clera ta l. gholgh!!! E-luf ta t'fal jit-
tojm qalb il kwickel, yufithom tad-deheb, tad-
clijham bhal word - ghojnyhom jilmou
bhal diarmanti tatt il bjuda tal garnas fi
thissima ta l. origli! - - - (Il kant jistokta.)
Oried minn sewwa - - - Dellirja jen bolm,
izda jina gighed nara u nisina, clawn
humna li erwiek innocenti tal morthuba
Polonia tiegħi, li mieta lil bombi mit-
fughin mill idijn sokrilegi tan-nażi - - -
Gen forse hix indensa l'ago nija tiegħi - - -
Polonia morthuba tiegħi! Gens ingaddas?
Bemiena kulwa ta l-okbar eroe fajn
l'ort minn tiegħek intaslet aktar minn

darba bid-dum! L'ghodu eskieni ta' l. Eu-
ropa regà tagħrek bla tmiens! Waqq għalik
djarok, ġeografik ittempri t. alla! Prottilek
lil nliedek u fosthom ommijet u t'fol in-
nocenti! Polonia ma tthubha tiegħi, id-
dum ta' nliedek imkazzhar taħt il korrigej
tal madid qiegħed jittlohi taqq minn din id-
dors ta' minn qher Kristu, mill korrigej
illi j'silhu id dinertiment l'oktor magħżiż bejn
il titon fostfin tiegħek! jers qiegħed misimgħu!
(I tharus lejn issuna.) T'fol innocenti,
O t'fom lil min hu taħt għalikom ma mijet
ta' ministri t. alla oħra b'tali li j'rdun
dumman għal proci qaddira tad dinja! --
O t'fom! O t'fom! Ikun l. imnu li j'jibri
minn fommkom fuq il kemma ta' dars il
lijl, fuq dars il gens ta' l. o għessjoni!
(Id Kont j'qaf, inizzel rasu għajjenu. Pansa
f'it Wila u kemma k'ura.)

It t'ini xena.

Tomas u P. Kolbe.

Tomas (j'otroq mill korcell ikonta minn taħt il sien,
lijlus ta' rothol.) Kullhaqt xiortich f'iedingja,
(Għodu wandunox b' Petri Kolbe.) Min lil
galluni tad d'lebb fuq spalthu, u min lil kolligit
ta' l. imgharja f'idejja (Pansa) Don xi għiit hu
ilijla? Omm kullhaqt mijet għada din il k'le.
Ejprure d'għa k'um rajt nies d'lebb minni
u irgħel minn f'lebb k'um --- O. Min taħt
li h'j'is l. arghja titon ta' din id dars j'insoku
d'lebb li għal k'um ta' għom id-dingja għada tid-
distraggi ruha u min għad inmatu b'tal
trief tal h'icirja. --- Id d'lebb odorat
tal Germanja li ma k'um thif ta' d'lebb

nismatthom

khal, ista sar damma alla tal pragoni kif jgħidu
 in nies ta' l-iskola ... u ista għal kelmie tiegħi
 ierjus lix jgħos abjad jithaww u ta' l-art quddiemu.
 (jilmoti lil P. Kolhe) Oud nara sewwa? --
 (jersaq iżjed lejha P. Kolhe) Don nux briedem
 moxhut ma salih?! S għotijn ilu ma kienx għen.
 P. Kolhe Hija t. għażiż ta' galli! Ersaq, ersaq lija bla hiza.
 Tomas Kurjuza din! ... (Kurzbiem.)
 P. Kolhe u ngħid li kurjuza ... imma minn kienet
 rojt li int briedem li nista' iktellim minha
 u dewlagt nissingalek kolloy....
 Tomas (Christagħojch.) Imma tatt dik il libsa?! --
 P. Kolhe Tatt din il libsa jinsok ministru ta' alla iktun.
 dammat għal meut!
 Tomas (Immermes!) Għol meut?! Imma Patri! Em-
 minni, tatt din id-dja ta' għamar f' don is-skut
 ta' billist nirkoss il waqta tal meut għewwa rutu! --
 P. Kolhe Mela kemm għandi ntkoss jien kija! --! Moxhut
 kif tarani, iddem għadu ngħod ma
 wisci, lil għoic, lil għut, iktundamot għol meut!!
 Tomas Don kif?!
 P. Kolhe Kien lix ngħoti l. tojja lil missies ta' famija,
 offrijt illi minn minn floku ma disqha
 oħra; dam id-disqha dalqodu ma tħuqha ix-
 yemx rutom ittojrat lejha alla, fil waqt li
 minni wida jgħomlu suqett ta' zibiet,
 khalma għomlu minn Krista quddiem Erodi
 u fuq l'għojja tal Kalvarija. Il Kaps tal Kamp
 tal Koncentrazzjoni M. F. Ritsch, ta' ordni
 lix nigi moxhut ma' don is-sala ma għen
 id doħla ta' din il villa ... u trid toħroġ,
 kemm doħla phorat, kolle nies involtja
 fl'armi bin nisa magħhom liksin^{għom} prin-
 cipess u pupithom ingirlandata lil f'juri,
 dam kien jidvictique lija u kien kemm

min herzogli f' Micri ukol. I na thja, l'etol
Gasi tieghi, gighed ngbomul it. tlet siget te logonjo.
u int min int?

Tomas gero il gordinos te din il Villa u illigla
imissu ni ghasse; ghasse smux etol dawk is-
saldati li gighed tare jisspossiggen l'azzorin
Sug spalljtom me dwer il Villa, imme
bix montallix minn jayta f' juri, ghalix il fuk-
wer iridham ghalix.

P. Kolhe Kristglogh bil g'miel te din il Villa immaerha
Sug dawk il glogh. -- ghalix? --

Tomas Il Kopjot knewha apposto me g'mel il
Kamp tal Koncentrazzjoni bix l'areoplani te
l'ghedewha jghoddu minn ghafe me jeta kos.

P. Kolhe f'ghonni f' Pista iligla f' din il Villa?

Tomas Jeta khira; din il Villa giet snibnija bix
il mestija tal Germanja fihe jiccelebraw
il glorij tal Vittorij Taghham minn ghis hira.

Kif smajt bil Vittorij jghid, illi digi il l'ghe
talligla fihe bix jiccelebraw id datta f'is (Kissj)

P. Kolhe Kif digi datta f'is - Russja?! (Kristglogh.)

Tomas Bekk golu. Trie tare x'orkestra! -- Is-tola
tal ballu hira Kolla miksis bil f'juri, u Waslet
Talehri Ballerina, golu li hira il priferito
ta citta. Ex il Kop tal Gustavo u d-druet illemingja te Vittor.

P. Kolhe Qan il lussu kolla fil Waght li l'G. W. ropro Kolla
Tinsol immaerha u imhikkija! --

Tomas Trie tare x. mija bil tubu u x. fork! --

P. Kolhe u jen immaerha minn taghha ilme! --

Tomas Patri, intostok ghitli galhi! u bil gost illi
ukelmek insijt listet tieghe. gero sikwit
naro niss ikkondannati ghal meut taghin
minn dot il Kamp tal Koncentrazzjoni
imma inti intostok iggibli Tmenda
u me nistieq x intollik! --

Patri int x, nozzon int?

★

22

Pingen ukol solik
otmar khie fry
il heft hie l. ghedem
jatshe li din il
Villo hie yi stor...
mur ghidilkom
ghol fyin isserni ---
(jithissens jithog.)

P. Kolhe. Chil Polo nja.
Tomas. smajt tajna bij l'insjerna Polo nja, imma 23
inrod talzi qox garaj ghol min jipprona jghid il Kristi!...

P. Kolhe. Ibrni il Mens tieghek l'hol issa huwa l' Mens ta
l'angli, imma jekk gatti vtaad jghaddi min
ghom n... Kif qed tghid int-----

Tomas Imma ghol ingas jekk ma nistax nethilek
mill ment immu ingiblek xitox ta l'ikel,
qif tit ilma ^{nisqik} ma tsillek miccek, niffiskok---
(jittlay jgjeri lejn il Villa.)

It. tielit Kena.
Patri Kolhe Wadha.

P. Kolhe Ghun gluk tajba fid-dinja... Oh! alla tieghi--
Kieku l' bne min jergion jghatu lil vulsin il
hessa tal Pari. - inti li ghomelthom o kwe
permez tad-demm tieghek... I kollok Tmima
Qesu minn donk l'omnijet imbukkija
li tilfu lil uliedhom... Chalyja, ghati inti
t. tmim ta' donk il f'rajelli! u inti Wkol
O sultana tal Pari ifrex ^{dis-sema} dik il qawsalla ^{ta}
pawwi sohix torbot lil gnus f'galk wadha ^{ta}
l'izbot imtobba u terja tnissel f'galkna
il hena li berranna donk li qiebu l'gawwa
fid-dinja.

Id. rabgho Kena.

Tomas u P. Kolhe.

Tomas (jiftat il Rance u wara li a ssikura rutu
imma jggar ^{fug P. K.} bi f'lipkun ta' l'ilma f' idha
u prokett zghir gallettini. Bi premura klira)
Patri, ghol issa ghan don il f'lipkun ilma
u prokett gallettini! ~~andha jggar gallettini~~

P. Kolhe Oh! Orall generawo! Onche l' gallettini?!

Tomas Ma nissugrox intolloc, imma nisqik
u nitimghet jen, kif l'ases Wadha.
(I tharus lejn ~~idha~~ ix vellug u jilmoti

tihaõ - gaur li toqad illejl kollu. (jithol pe
valla - jitholag il koncell.)

I. s. litt. Hand

P. Kolhe Wotdu waschfend komptien.

P. Koll Waf ine, din l' injezzjoni titfi li - ruti b'holma
 and' thuzk ix femp jgħali il gornar, b'holma rajt
 imnutu lil shabi.... Izze kienun hijs taġe
 terribli tkun qiegħed tmut bil qut u bil
 għoic qbandek quddiemek and' tistax tieproh
 and' tistax tiekol! Oh! K' responsabbiltà qhol min
 għali il gwerro fid-dinja! -

T. schyba Kono.

Hammettiana P. Kolbe u. Mor. Ex.

Kell. Ex (jigi mill Villa, lihus ~~paavimakkam~~
~~haxxata~~ militari, puro' hi glett issad. bl. is volli
 beutla b'ajla tad olubel fuge, bl-issrastika
 fuy drighu n yolla twila thorkas na l'art.
 Huha li sodattent heyoq il koncell tal Villa n
 semä l'athas kelma to P. Kolhe immo gbol
 fuge h' satna khira.) Min giba l'gherra
 fid. clingo? Fornitil Koncellier Adolf Hitler tifem
 li tobarrel dina l'okkeze?---

P. Kolbe Jnti qighe Tghidu Linjer.
Kane jero qighe ngihdu? ~~Eshadmanan~~
~~tortaballin shakidabmanisipri~~

P. Kalke Chinistru t. alla gatt ma jibba jibba il nerito, lo quaddiem diu l'ingizjoni tal ment li tajtemi n ingas quaddiem in - mor te l'ipokriti!
 Jerno hi diu il nerito? Il pro-prokando li okkuzatke bhalo rivoluzjunarju kontra l'agressjoni Tofano?

P. Kolbe Hubsch revolutionär sein jagt, global art Melodie?
~~Es~~ ^{Ch. Ex} in sguer mits int mein fuy il, arital

A

25

Mr. Ex Inti tof minjen?!

P. Kolbe Ma rofy singur. l'ewal darba li rojtek.

Mr. Ex (Bill Howard) Ma lajz sepper ngbidlek:
gen huda Mr. Ex. Hekk isihuni. Orott
ma smoft hijs of pojjizek?

P. Kolbe Orott.

Mr. Ex Maile iftoth Widnejuk sewwa: gen Huda il
Kap tof bestapo gervonise li rjin ma
jstrah min ghajrije --- Kullthod jghid
illi jend huda d. drit il lerninje to Hitler
u don huda nura --- ghalikk meta inti
toffendi lil adorot Kancellier Adolf Hitler
il fuhres tofona, inti tkun gighed toffendi
lili, lil metteja stabi, lil Germanja
kolle!

P. Kolbe zena ma nepam li noffendi lil tof
singur.

Mr. Ex Ghadu ma serrikk to toballim dok il-
chemm irorior ma wiccek?!

istesswar krisje mis Rotta l'aggressjoni
Germanisa fil Polaris. Jawn kien n-rap-
porti li maslu fuqek Renerendu.

~~Ch. Ex~~ P. Kolbe Forsi ma kullix razun jekk inti għadha tghidu
intu stas h'alsiener dirjir -- u sgar,
aggressjoni fuq razjon minn ghis tthijs!
~~Ch. Ex~~ Che imis lili li nikkellu minn għalik. Ma jim-
portanix.

~~Ch. Ex~~ P. Kolbe u sgar, għomilla h'ol Erosu, għallu t.t. t'ol
innocenti!

~~Ch. Ex~~ H'itlu gatt ma ried għawra, izda kien jinktiq
isur ttekk.

~~Ch. Ex~~ P. Kolbe jers ma rofx min ried din il għawra, u
ingos h'itlieni ukollnek fuq publitka li gatt
ma ttebbt, izda min hu il tthijs ta dem
it. t'iprid ta demm għod ikollu fuq n-s-sotto
t'alle u sotto tal briedmin ukoll. Għod
jotal il jura li min hu responsabli ikollu
jgħoti kont lil poplu tiegħu u lil kul min
saffra intabba f'it -- u mte t'itlieni li
jins iddefendjt lil gensi minn kien t'it
għad t'itlieni, għod Wara alla il Polonia!
~~Ch. Ex~~ H'add h'izzija p'enzija roqod minn għalik,
izda kienek ma iroqox pos lura lil
Adolf Hitler għod minn tiegħu tal Vittorja
fuq l'Europa. Atina risoluti!

~~Ch. Ex~~ P. Kolbe Klieni hu ukoll il kien tal Papa illi
kandonna se mit-hidu il filosofija
pazana t'itlieni u mte intkom mte
għ'ort imbiwka ta Ruma il. Vigorja
ta Kristu għalikom il kien tal Vatikani
għ' Wickom u ma takom ebda udranza,
għalik intkom so-wattulu l. t'it tiegħu
u l'Chinistri tiegħu.

~~Ch. Ex~~ (Borra minnha minn għalik h'is. roqod)

Hodd mo Kellu tile jkellimni, b'din it-
tustogni tieghe ^{Kontra il Pader toghone} u jir intoss li gh'ndi
nogthok b'idejje! (jisfor, jirrobje, u imid
idhu ghoy. yobbe.)

P. Kolbe Gh'ol fejn ix yobbe singur? Trid toq tof Kotowen?
Jin l'inizjoni li gh'ou kemm ghomilli dok il
golantom te cllr. Fritsch hiho bizzijid bix
sighot othra taranni mugged.

^{tit}
~~Kellu~~ ^{Ex} Chela tinsok tojjek... Li ngomiliek k'u kont
ngomiliek jend b'din ix. yobbe!..

P. Kolbe Ma tkun l'ewwel darba u ingas l'othra illi
inti rappost idejnk bid-dum... Chin gatil
lil chif te mis innocenti, ~~accionqatibid fnessu~~
~~deat to b'ingjia b'atallibid b'ingjia~~
mug sejjur jiddarros joq tof umli patri Phali b'holi.
^{Ex} ~~Kellu~~ (Jor. ro bje woslet bix tieghe.) Lili down l'insulti?
down l'okkuzi?!

P. Kolbe Il Writi Singur.
^{Ex} ~~Kellu~~ Inti demonju! (jatit doggo te chasta!) Hu
^{din u} ~~know~~ ^{more irakko utak} ~~il Papa~~
~~il Papa~~ ^{to b'it}
Vatikan fnessu ibbi jk'undanna id. dutrina
u l'aggrajoni toghone. Don it. tyhedid mo ibez-
zghamex u b'etiebna richyugladdj fi. triegtna.

P. Kolbe Wapulgus Bonoparti kien gawsi izzid minom
Singur, u b'atallam supperu giel durtu, izde
muto wosol il toq l'admi wegghu minn
idejn is-suddati tieghe, gholix mo obdix lil Papa.
^{Ex} ~~Kellu~~ (Beynha u bijn durtu.) Don huhe Peru.
(Huizhin.) Isinghami Renereendu, Hather gohet
mo b'ghadt lis-suddati tieghe bix ikissu
l. Polonja, b'ghadt. jonzu lil gneru Po-
lakk bix mo jghamiltu resistenza...

P. Kolbe Il gneru gharmul id. d'mis tieghe...
^{Ex} ~~Kellu~~ (B. supperu kura mo tring kura
minnu u. nifshu, esaltat.)

A

28

Ahimsa vridha nakeq mistaw id. dings tott idjina,
 irrida neqirdu d. dimokrazija ta' l'America
 u ta' l-Ingilterra; irrida neqdu ordni
 qdida fl. Europa u l. Germania tkun
 il trakkiena tal gurus inghegħda; Adolf
 Hitler ikun il Kops ta' din l'ordni mura-
 nigħza u jien flimkien ma juker u
 mol Koprjet l'otra stabi nilksu
 lispalletti tad-deheb, nichu fl'okklor
 ko-lazzi, il poplu tedesk igħodi l'okklor
 privileggi u il gurus mirħanta jgħid
 fi stot ta' jossor... jostannu għalina u
 jeklu l' f dal tal toħżi illi jkollu fuq
 l' imwejjed is-suldati toħona. Wara
 Kollox Kultradd qad ikollu jboffi ro-shu għod.
 dubina ~~teħenna~~ tal filosofie toħona...
 Riae: Li Kristu jigi meqrued mill
 liji l-qdida mol lud kolla u minn
 f lok il Vongelu tughu jigi ingħid il
 Kteħ tal fuħwer ingħaruf

~~gen irrid nakgawista d-dinja tatti idejja, irrid negred il dimokrazzja ta' l-Omerika u l-Inghilterra, irrid inghied ordni għal fl. Ewropa u l. Għermonja. Thun il Bokkiens tal għus mgħogħda, jen inkun il kax ta' din l'ordni meroñel-jużo u flimkien mal Kapijt Stabi, otna nilhem l. isprolletta tad-deheb, mgħifn fl-okkox palazzi, il poplu tedest igħandi l-okkox prinileggi u il għus meroñel-jużo fi stat ta' jwar, jgħidm għalina u jeklu il fadol tal stobz illi jgħallu fuq l'im-
mijjed is-suddoti tghana. Wara kollox kul-
tadd għad ikollu jgħaxxi roshu għad-duttrina tal filosofis tghana, riae: li Kristu jgħi meqred mil liji l. għida mal ludkolla u minn għlok il Vangelja tghana jgħi mgħi-
għad il ktiib tghana mgħaruf.~~

P. Kallu Jz. ruti hijsa ttilso ^{matintrobaddi} bil ktojjen singus.
~~Kallu Jz.~~ Chinn ma jgħidix u jgħi tatti idejna il trabz ta' Dakran u l. għuti ta' Bensin hemm għaliek...
inti taf x' tghana jgħom. ---

P. Kallu Jma singus, intkom kelkom prona bizzejjed kif jgħi imut il ministru t. alla, roftu lil isqof Pontoviski kif għaddina il mut ruti tghana met lil Kristu!

~~Kallu Jz.~~ Dijjem dan l. isem għadkom għi talgkom u donkom issem mut b'is tinsultana!
(jgħidli) jen ina tojt ordni ta' l'orost tghana! jen ina ordnajt li tgi maw-
hut ma dan is. talik, u kieku ma off-
rejs rutek li tmut minn jgħdek kont naf
mgħalambek fommok b'kotrapp tal tadid.
Jstħ jgħi Kristu tghana u jgħadli singus,

P. Kolbe ^{his saltro tas-smeddant. (jithaq.)}
 Cho intix dehen illi issemni dok l'esem...
 johaddu s-saltant kolla, johaddu d-dettaturi u
 il kobor tagħhom, iżda kelma Wotda ta
 Kristu ma tgħoddix.

~~Kolbe~~ ^{Kolbe Ex} Kied tara x. hemm miltuk fuq dok il koncell?
 Le sers oħra ma jibqas briedem ~~fil~~ fil Polonia
 li tinsabha jibqas jemmnu fi Kristu tiegħi.

P. Kolbe Wafu illi intkom nettejt il Krukifiss minn kul-
 lumkien u worta tgħallim liz-zagħżagħ tgħokom
 illi l. Għips tiegħi tgħomul in nius elgħjfo,
 imma kien kien fuq is-sabih li tgħomul minjoni
 ta' erminet Verginoli u ta' wottri kħas ko-
 lami tal Krisja! Għalik il għajjif tuma
 intkom kofrijit tal festapo għalik ma tim-
 pux pass ikk ma jkollkomx l-għosus ma
 dworkom... għalik tiegħi, tiegħi mil munt!

~~Kolbe~~ ^{Kolbe Ex} (Ornelut ma joffx x. jagħad jghid.) Onolje
 ruttek hejn s-sienek għalik trid tgħid...
 trid tiddefendi lil Kristu u lil Polonia tiegħi.

P. Kolbe Kristu meta jrid jagħdek u jagħmek kħas
 gaħha fuq il Kruptin, u il Polonia sinjers
 hiba kħas dok il ffjers mirdum takt is-
 silgħ illi ma l'ewwel raġġ illi titfa fuq
 x. qumx issilgħ jinstal u il ffjers iqum aktar
 għallu u soħiet milli gatt kien.

~~Kolbe~~ ^{Kolbe Ex} (Jrid jiffo hie. ralijs.) Hekk jontgħu Churchill
 u Roosevelt illi l-għwerra tintreboti hit-
 talu, iżda hithe il għwerra jirhaqtha bl-
 eluf ta' bombi li jiffo bla tniens fuq il
 għus għeduma tiegħi.

P. Kolbe Fuq il Krujjes. fuq it. tfoe, fuq dawnek
 li se jsim ommijet.

~~Kolbe~~ ^{Kolbe Ex} Jijn hemm hjon! Bosta jirboti u jikkom-
 għisto d-dingja! (Supperu) u mingħu
 nirkha atna wkoll u nkomu s-sidien ta' l'o'set.

P. Kolhe ^{Caro} Is-sid tossenja n^a Huba Wited his n don thea Alla.
 (Gniffurn) u Hittler Huba alla tal Germania!
 u hanta!!

P. Kolhe Diema dogh Lingus! Però kun of illi dawnuk
 li illum gedin jisku l. tajja tqhakom bil Wara
 ghoda jkun dawnuk stis illi jifgħou l'ew
 Wal għble bix itaqrukomm----

^{Ex} Kone Inti għed tiggennu!!! (joq bod it-tunika to
 P. Kolhe u q nasi jgattathielu.)

P. Kolhe Sawatni!... jena għasi Wosalt bix immut--
 il forsi dijjam gedin jong-suni--- iżda ngħajd
 lek l'otthor kelma: illi inti mit-torog li
 tlojt għad trid terja tinjel. Inti illum id-
 drit illeming^{to Hittler} tal-kom l. infietot tal Germania,
 ghoda l' infietot ikun jatkun lilek.

^{Ex} Kone U jen issa usalt bix ngħidlek biżżejjel!
 (joħroġ ix-xabla u imissila wa didnu.)

P. Kolhe B'tol Lunginu trid tqhamel?!---
 (Ido ttoħ ix-xabla) jena skartajt box, box
 minn dawn is-sabli, f'ja tafna nieskeha
 gedin jistessnaw bix notu bidu għol bolli,
 u gejt għom l'vilda tajba li notik indul-
 genze plenarja u int tassartli l'pjan
 Kollu. (Pause.) Ina indulgenze, ukol
 minn dik l'injezzjoni li għad tress għek
 għol muent jen għadni nista nithlek, imma
 trid toqdimi fit-talba li sejja ngħid millik----

P. Kolhe jena dijjam oħdejti.
^{Ex} Kone Bronn! Kollox sejja minn, l. insulta kollu,
 imma trid toqdimu inti bis-tiste tasal
 għol dok li niftuq jen----

P. Kolhe għek Huba għal gid notik il f'tal Hajja kifodelli-
 (Kuntut.) bid imminens, u jekk tarmippi
 ntollok minn dok is-sabli inrodollok il
 Tajja--- is ngħoni: T fojla toħito

A

31

P. Othor Xena

P. Kalhe u Tomas

P. Kalhe (Wora li talag (Mr. Ex.) Chintkomx thlef gahda
l'rup li ghandkam il glacc tad clemm!...
Izda jena Chintstru it. alla ma nisthetkomx
le... jena mmmt bil mahfre fug suf-
tijje u nitloh li f' din in. nozjon
jergo jithol isoltan Kristu.

Tomas (jigi jigri mix xellug u jenus drutt ghol
fug P.K.) Patri, inti diga rojt illi jena
ma mix fi spije---

P. Kalhe Le ibni, kulli prona hezz ejjed bix nghezgok
htale tahik tal galh!

Tomas Chula is ngbani. Ejt moghoruf don il mu-
ment illi minn għawn u għat minniti oħra
għandna jasal għawn il kħis Koncellier
Adolf Hitler f'ubrus tal Germanja;
miegħu għandna jasal wkol regimenti
ta' s-soldati bix minn għandna jgħidna
dekorazzjonijet. u ibgħi s-għur li jekk jindunaw bix
ma jkunux hezz ejjed il balal ta' l'azzjoni
tarqibom bix jgħaddu għorfa żmien bix...
P. Othor jekk ikunna jofu li inti għi mill
Polonja. Patri, għalag għof'nejak u għomile
jof'forsi mijjed, jo għillek---

P. Kalhe Għozzi ibni, ngħamel kif qed tgħidli inti, Alla jgħalsak
ta' kulma għidha tgħand miegħi! (Tinsterna
marcia militari u march pass ta' s-soldati.)

Tomas Hekku Patri! Wosal il f'ubrus, Wosha s-soldati!
Wivrokk mandalek! (jitlog minn f'jin għe.)

P. Kalhe Chulijja Alla tighi f' idijak nerthi u. ruti tighi! (jgħalag
għof'nejak donna mijjed bix ma jgħidlag, fil waqt illi
Hitler u s-soldati tiegħu donnabom Wosha bix
jithlu fug il palk tirgħalag il f'urtiera.)
Tmieni tot-tieni Ott.

Ghadu talloz bhot. tiemi ott. chit. tiemi
ghot tielit ghaddiet q warte his. P. Kolbe
ghadu flistes q ghoda warant mas-
to hin; id-dawl ta go mas dajjem octor
jirio ra u il keriekel jiddu.

F E W A H U S .

P. Kolbe. P. Kolb Waktar, imberbad Chadolena
P. Kolbe. Ah, lla jzheniati lil grazi tieghu lil dak il
giordinas! gona kont naf li nekol fil fermu
is galk il tieghu jinsoku qlik jeneruizi.
Kien suggeriment ispirat mis-sana li
ghomelli. Kemm għodden suldati, kerl
Wicked dogs golf! Min billi ddan is-
soqrajt imberbad ^{dagħir} għojnija; hden itorru
lejjja u jittadd gal: "Kula sarut il proces-
joni tal qims il khira għan fug? >> għes
jitor u gal: "L'ebdom kemm saluta!" >>
u nfejtn f' dotto setanaka. Hodi mag-
zorde invult idjanti fugi. ~~murroq qanqan~~
~~idkara murroq qanqan idkara murroq qanqan~~
~~idkara murroq qanqan idkara murroq qanqan~~
imberbad minn motor ta' lussu khir nigel
Hitler, ma tiegħi oħra miegħu; is-sul-
dati waqfu l'kol statur għodden tal bronż
għodden u Wicked Wicked pazzelhom
midolje fug sidirhom. Għom h' leten
infernali għajta: "Hei Hitler"! u Hitler
Wegof fug il persuna tiegħi is-supperija
kolla ta' l'idolatrija baqgħa dicit ma
s-tohu fil villa (Pousa twila.
Il Villa minn dak id-dan kollu tiegħi
indawla donna Henry h' tofno kuluri.

32

P. Kalbe Chintom, talib tofno l'pup li ghonkhain il
 glaci tad dunn ~~(Tinstema musika; sibpost~~
 li beeda il ballu.) He kku, fil waqt illi d' dinja
 imhikkija titgabad mal gut u mal smewt
 d' d' il meppija tal kemonia ~~l'pup~~
~~l'pup~~ isihun z' g'nien d'ix jifru u jiddewotu.
 Kemm b'ndrim ukol d' d' il smewt li d' d'
 id. d' d' ta g'mar g'halikom imissu jkun il
 Wens l'aktor belu tal. Lejl, fil waqt li d' d' d' d'
 l' u'nt musfara huna nizlin fid-
 d' d' mijet lax u'nter jirtgadu glal ghita tas-
 sirema bla ma jofu jekk jitalghu tojrin
 j'w isihun d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d'
 tan nazi. Singus o' d' d' d' d' d' d' d' d' d'
 ma jofu x, inhumu jghornu.
 (Il musika tegof, jinstemghu kopri u d' d' d',
 d' d' d' ta nora tinstema tidwa fit. tul.)

Madal (Waro pauro tottrag mil koncell tal Vella.
Biha tfojla to 24 sena to l'izboti g'mile
Richse libro twila tal bellus tomo mades-
tissimo, bi f'jura abjed fug sidira u xixito
sajra mil leun id. diheh ingirlandato
bil f'jura.) El glieda hdiut tajjek u toad ma
jof x. sejjis ikun it. Truim. (T'korus me
d'more.) Jijn hube sak il Patri li galli
liet il ~~summa~~ Kops tal Gusto pro l'ur. Ex?

P. Kolbe Chadaleno!

Modal (cnoztugba) O.k!!! Chris Sjosth?!

P. Kolbe chadalina, tingox, herbe ministre t.
Olla li sijotile.

Nadal Kip tat is mi?

P. Kolhe Kaha nam mela li jismak Chodalena?

Model Inc, immer down & offright huns?

1) Koshhi to l. insore marchut na solih.
~~Prachhi~~ kua int^{allura} pilli taid thellimni?

Ma ilux wisq li

P. Kolhe ~~għall-imbrogli~~ Kien għamr wa' għembi id għamrj cħr Eż
u hieq indurja rutu qad q warta jkellimmi
singol li inti tinteressog hieq bosta---

Madal Kelmek fagi? O sibtu jen---

P. Kolhe u kienet trare! u x. Medjed għamilli---

Madal Ina, wara li spicce jispfen miegħi għotri għamr
bawra; galli x'issih briedem morhut ma
solih u irid jkelmek, Trid tgħidli yitaga?

~~Madal~~ għandek hżen l'għojnuna tiegħi?---

P. Kolhe Kien binti, bħolma taroni, jena Patri, so-
crist tal knisja kattoлика tal Polonie,
do-mot għol munt għox tħbiht il Patria
tiegħi, u permez ta' injezzjoni li għol munt il
trajja tiegħi għad tħteft bħol dik il fis-mma
tox-xenna-----

Madal O.k! Kolhe, intostok igħidli l-okkox trivene!

Izda għajdi, iusto naf għolix għotri għandek
~~id-deriet~~ id-deriet illenimija ta' fittir?

P. Kolhe Għolix binti? Chux hieq tħtisni minn
dan il martirja li, ~~għamr~~ ingos nippermet-
tiek --- Bogħat titkellem miegħi għolix forsi
hubs ma solix kienet hieq bint jiseqlek
għalhe u ried jingħad hieq hieq minn tal
fin nofs jen-----

Madal Għintek Kolhe, izda kieku taf il tris tiegħi
kemm jinsol fil-bogħod---

P. Kolhe Le rrid naf u ingos bħtsiebr minn tal binti.

Madal jostossu kemm dnujo. Kolhe niti tidis
ħatut hafna?

P. Kolhe Hafna binti, izda meti so. rutu tkun wastet
hieq itte lej ^{forst} ~~għamr~~ ikun bħis il fert tar-nisroni!

Madal Kemm inti tajjeb! Intostok tispirali fiduq
ħħira. Ali nipsteg issih briedem bħolek u
niftok galli miegħu.

P. Kolhe Binti, s-serv t'alle għghes għamr hieq jiseqlek---

Modol Rabbi ta l. insara, jend ninsoli għod mil
fidi tiegħek... jend Judio, hi Kriste ma
nemminx; nemmen f' alle wieted u
l' ilma tal vramdjo fuq rosi ma nizez gatt.

P. Kolbe Chintix nisroniye binti?

Modol Le' Rabbi, jo għetlek illi jend Judio u nem-
men f' alle wieted his; jend kelli omni
nisroniye u dijjem kienet tghidli illi int
Rabbi ir-Rabbim insara, ~~insara~~ kopaci
tiedu l' martirja u kelma mill-tesi-
mghu minn min jiftate galha ingħokom
minn fommkom wa totraq.

P. Kolbe Vam binti. u don hube l-sigil tas-sakra-
ment tal qros.

Modol Rabbi, kumm into s hjan illi jiftate galhi
wa ji qaddis l' talb illi akun s-qus li wa
titrodinix....

P. Kolbe Tista tiegħi fil koci binti li kelma minn
fommni mill-tghidli ind totraq.

Modol Erha kibriet waloj, għalik kumm l' għas-
so tiffossigjo u spis tiegħi thoras lejha;
għalkum don lili wa jiffettamix....

Rabbi, għorjekk tradd wa jaf li jend
Judio - Erja!!! Chissiri kien briedem
ghani Ludi u dawn il Kaprijot tal kromiye
gatluk f' lunkien wa omni u tjo to 18,
il sere; jend irneppili ninkaba
ghod famijje, ^{twojhe} ^{tegne} ~~ninkaba~~ ninkaba
toft-ruthi għal pale tat teatre, sirt celebri
ballerina toft l. isem to Chodolera Moier;
jend his-sfir tiegħi drogt il galk tal Kap tal
Gestopo tal kromiye u rif taf int hube
irid jizzewwigni - izda jend sibt
l' o tjo okkozioni bix ninkendika
il ment tal famijje tiegħi. (terraq

Don huwa Valenu mill oktar gawwi. Chinn
ghorun u ftit jitor nitbol bissola tor. Repro-
u kif digh humm ix xork imkejji fuq il
mejda, tkun kizzjijie taq tura watda
minn dan il Valenu bief noq tol lil kopijet
Kolla li ma kellomx tniens minn
miejuni ta Rud.

P. Kolbe Le' hinti, don tghomlu! Koll mgbondu seta
fuq il hajja tal kriedem thif dok li tolqu-
O tghom, o tghom lil min hu tati gholing---

Madal Kellwa hi -- Watghom -- Tisto inti tati
lil min tasillek wieck bil. Lemm?

P. Kolbe Ina, notghom! u notghom bil qalb!

Madal Kollhi, gada tighini edea: kieku intallak, in-
tazhek, insalnak! Ma niftokx narok izjed hekk botul!

P. Kolbe Kolla ghol digh hinti, jor ghoritla din il snent
u atol lesu irrid immut! Hallini ghawn.

Madal Ghodan kem jgħu tghom suqgli. Halli narok illyle ximlu gij----
(Tmura tittawshak.) Id. digh be xera.

Mr. Ex. Mr. Ex u ta gabul. mil billa
Kencel (Kif tasprecco l. Kellwa Madalun, jitholx u bl.
akkar agitazzjoni jgħad lil Madalun donnu
gabodt Paps fuq drighu u jitlog liha
mix. yellu, bla kilm ta xjir. Madalun
konfuza ma tafx għaliex, ma tiffroxox
Tghijjed. P. K. jibqa għol ftit mibluq.)

It tmi Hens. ~~Laps x x x x~~

P. Kolbe Watdu.

P. Kolbe Don x ifisser?!... Insejtna kres-tura!
Chin, jof x. sajra tkun fortika?!...
u tiegħi ma tux kas oktar ta xjir---
Din liha l. Villa tal mistri, bief ma
ngħic bolja ta l. infern! (Parsa.)

Oh! Esu tieghi! Id. dawl donna laddo jingosni...
 l'ghos u d. debbolezzo gohhduli sibri bhosnoe!
 In-nifs laddo jingotgholi... (jethu nifs gawsi)
 It-tielet Heno

~~Id. dawl donna laddo jingosni...~~
 P. Kolhe, Fritsch u Mr. Ex...
 (jinfetotie Russell tal Villa l'istess u jethorja
 Fritsch u l'fomaz Mr. Ex. ingahdin fi dawl
 tal hiza bix pwal. P. Kolhe, jalog ghj nejn
 donna koturn, id-dawl hijn eliter Ex.
 u Mr. Fritsch igommute ghel ftit fix pwal,
 imhad jethorja mix. yellug izda ghadam
 jidwellon; Wore ftit tinsterna ghajta tal
 hiza ta Fritsch, imhad sikta khira.)
 W. B. Mr. Fritsch ikollu frite l'ug ghinhu.

Id. dawl donna laddo jingosni...

P. Kolhe dijem warhut nos-salib
 imhad Mario Rossi.

P. Kolhe Il Wotds din, gismi kesot atol l'icco selg!
 Mr. Fritsch u eliter Ex. ingahdin fi
 dawl... u dik l'ghajta?! (fil tim tins-
 terna ghajta khira, konfuzjoni u sporoz
 wotds wore l'otro u tsejjes ta nies tah-
 roh u thissis.) Imme y, inhu li gel
 jigeri?! affarizet groni! — gel ware tafne
 nies tigris — sitada rissag l'gham-
 sinjus, pittex itlus lil din is. sutu tieghi
 mil ewuri tad-clinge!

Mario (jithol offormat u immu dritt l'ug P. Kolhe.)
 Patri Chaximolien! Che kondi nobros ei sejjis
 nithuk taj!

P. Kolhe Inti Mario Rossi? Il tohit tieghi.

Mario Al inti l' salvatore tieghi! (jitha t. taraj u
 ihusu f'ug ghinhu.) Kif tallitk il aieroti
 ghadek im-cappos bid-demm!

- P. Kolbe L'hajdli Mario, x. kien don l'isporas u don il giri te nies?!
- Mario H wijig grani! Cronissimi! Il Kopf tal Gestapo gatel lil Kopf tal Kampi tal Koncentrazjoni l'hr. Fritsch!
- P. Kolbe H sibla, jen! Dik l'ghajta! --- l'ghajta te min tarjet rutun!
- Mario Allura kif otna il prigionieri sibna rutna fil liberta, i approfittajna mid-dolura tal lejfl, gaccotna il bod Wire u trabna ekall; l-ghassa bodet tispara fagna, xitnut heghu nistun, u jena billi kont naf ix. forti tieghek grift lejfl din in notte bix insalok.
- P. Kolbe Mux otyos tsikt ghol rosek ma l'otrojn ---
- Mario Le Patri, inti affrejt tojtek ghalje, issa imis dili li ngboli tojti ghalik. jew nistun fliunkien, jew il tojja ghol-tnejn.
- P. Kolbe Imma kif tarani, jena spricajt ---
- Mario Ohe jimportonix, ~~seksmanijje~~, ghol dok li inti ghamilt ghalje jena list ^{ingjorant, akal;} bix ngbomel Kallor --- anke mejjit, ghol ingas ikolli x. forti ^{inkun, prodrum tal} ~~seksmanijje~~ gisem tieghek u niet du fl' Istalis tieghe bix ma jigix mothruq htol te l'otrojn. ---
- P. Kolbe Imma x. hetsiekt tghamel?
- Mario Watarhu fliunkien.
- P. Kolbe Impossibli Mario; ohe hem dok ic-cirkun te aser ma dwaer il villa kolla --- minn dok ma netilsux u jin minji ma niflatx. ---
- Mario L'hansi min jghinni, nerfoluk; mejjed jew toj idridu ngħajzu l'gisen tieghek!
- Mrs. Fritsch. mejjed, l'ghases tieghe rashom, jinsahn fl' tothide khira. Wghodduk minn goll is-sigra u bil mod il mod

Il Hames: Fena.

P. Kolhe Watdu. umhadt Madolena
 P. Kolhe Insejken Chario! chete offrest rutti
 liep immut minn flogen ghajnynt infetun
 abel zong fjuri bil firk! ... u isto ---
 ghettu jen li kullumkin jiusah indawwar
 bil ghases u il balal ingos tkim tag minn
 fajn jigen -- clown il tafra nies ble galk
 jong tluk abel tazze ilma --- Insejken
 chario --- charu u miedu jisten ment,
 izde ~~lammgen~~ it-tafra ma bis fallilom.

Madal (Tithol mil Kancell safra ment u truer
 tiari fng P. K. I Kolhe ta b. insara! or-
 ribli! (Toge Kolhe fng it-tarag.)

P. Kolhe Bilmas binti! Inti okto mifte mielli
 thajje --- JC-gore?!

Madal Rajt fena li tkupex il blot! Il Koptal Gestap
 inghomu mill ghira, gie gahadni, sokkarini
 P. Kewra u mist-tuegi tal tagg stajt
 nora. Il Koptal. Ex u em fritsch torju
 x. quabul gbol yulpu ---

P. Kolhe ~~Benidmigitajen~~ umhadt?!

Madal fritsch gals daggo ta Kolhe fng ghintu,
 Tagerhek it-tarag tal gnen. reze qom, id-
 dwal dobol fl. eggel tieghu, mielli fimt, begghu
 thajin mil villa, imbed jen minn tiego
 o tre li tohati gbol barra stajt nora
 t. Truim ta dan id-dwal. fritsch bagu
 mijje f. ghadiro demm u Allister. Ex
 rajtu diehell mil bil il folz tal Vile domu mignun!

P. Kolhe Waf Kollox. u il mistidnin? ---

Madal Wago-skiet tal heze u todd ma ndotal
 f. fajn. il kolhe thiddel fi Tracido! u listes

P. Kolhe ~~Benidmigitajen~~ ~~istat skandom~~ ~~misa~~
 Hitler bagu domme umhickem! ..

42

Madal Gesu!!! Salmoni!!! (Toga Kolbe fl.ort.)
P. Kolbe (B. gallu mag sumo.) Balla otre u Vittima
otre! Binti Madalena, messitek listes
forti tal kollid ittaggja. & Illum stes tran
fil kenna mieghi. >>

(Kemm kemm thespaq qoftijha.) (Crazzi
 /Rabbi!----- jena sirt komi kemm jen--
 to Perù! (Tigħor idejha fuq sidirha u tgħa-
 laq qhajnejha għal trmien il taġġ. P.K. idurika.)
 P. Kolhe Is. rut toqtha ittaġġut fi tadan oġġ. (Palksa kħira)
~~inwissatibbi idbiammunt u qab kħab tħab.~~

P. Kolhe Is. rut togha ittajut fi tdon alls. (Polsa chira)
~~inissatibi ilbi ammat ugha kabbat.~~

[illegible]

Chadolewa, dik it-thissima ~~amagħita~~ li
intek tallit fuq għat tnejn trissel f'id
il xnus ta' l'angli (Pansa.) Qried intoss
il għarag tal munt !..... qohditni x-
rodd — Kemm hi kiefre li tmut
abbandonat minn kullodd —

~~Annanen vergad vrom spadrindendich~~
~~Klaskardischke nuz dinnar gēd ghot~~
~~denn nicht kriegsen. I leggal tol-lyt... Wortdek!...~~
 (psycholog phajnejn.) D

P. obtusa Hens.

Pellagris u P. Kalhe.

Pellu (jithol lieks tunika twila sa riglijun bajda, f'g addhu qhandu tabul, yuxta twila sofra, kofij ghol kollox. riglijun u idijun huma l'urboha nferati li-fotki bojad. f. kelma wataha dan fwa fesi wazzorenu; poqut fuy bastun twil; kikkif jithol jergaf moes-to so-ment quddiem P.K. u ihiwku.) Mo intij watahek!

P. Kolbe (jiftot ghojnejun u jilmot lil Pellu.) Uuleja Olla tuqhi! X' inku li dekes quddiem?!

Pellu Hijo... (jersaq ljun P.K. u iproqjlu hieqja to l'ilma ma qstijun.) Iproh, dan kuba ilma li min jiproh minnu ma jmut gatt---

P. Kolbe (jiproh bil galk.) O fesi tuqhi! Olla tuqhi! grazzi! Din hiha channa tas-sens!-----

Pellu Hijo, sacetuk?! Ikkundomment ghol ment?!

P. Kolbe Ina, sadtuni, ikkundomment ghol ment bla ttip u ghojnyja bdeu hix jtilfu... id clawl to clawnt il kwickel!... Mo int min int?!---

Pellu Huk sacerdot; li btolek sadtuni, ikkundomment ghol ment. bla ttip. Inti to kuljum innta tog sam mneghu is sakrifizja tal quddies. Hares ljun idijja u ljun riglijja. (H Pellu -

rim jorja xi frassi lura u jiftot dirghinta dritti, gholma to talih u jigi milgut min ^{clawl} ^{raggi}.) P. Kolbe Oh! Kiema spux to gmiel fegget quddiem ghojnyja!... Kimm word miezel mis-sens!... (Pham tinstema musika mroniljuzja.)

Xi f'wita to balzmu!... I art sarut tlegg bted-clj-manti!----- Oh! Oed intoss id-demm ikar-ros ma galli!... Mo galhi!-----

Pellu Id-demm tas-sakrifizja tija! (jibqa kif kien.) Iproh sal qish il kolli tal possjoni kolla tuqhi. f' tokor tija illi d:dingja l'ewwel ma hghoded lili; u inti tirtot stobna idlatt jers. Int ma tafx fesi kemmu du kuntent talli f' dejtlu lil din is-rut! (wirich lil Chodolm.)

At Haba logogħta fi tdondu khalma loga lil Chorid
Chodalma n għalikk għam wa għalikk inti għalikk
muy kotom, izda f'jur tal berrna!

P. Kolbe (Parva khira n il musika li kienet tinstema
bil mod, issa tinstema f-korijit għalija uteda.)
Chulya feni tiegħi! K'inhum li nikked mill
ort?!... (Il musika trogga.) Wikked khal ortol,
fugha solik... Feni jistallat mill għid fug il Kalmarja!
Chim idjant nikked għalut demm... Tokt riglyt
demm!... Wikked nikked lil għorog tal-demm!
Dik il dogga ta' Louisa fug il kurtat! (jgħalag
għajnejnt.) (Parva twila.)

Pallu (I-mus wa għam P.K.) nikked f'tal mit-thoty
tiegħi... Kija, n wikked għidli f'jen f'eww? fug
sidrek?...

P. Kolbe (Issa li rutu wikked kija tothrog nikked nikked khal
jithellum, allura jgħalut l'ingel k'roshu li ("Ira".)

Pallu B'tali!... Kijut?... K'o-f-na?

P. Kolbe (I nikked roshu kija jgħid "Ira".)

Pallu Inti kija fil missjoni tiegħi, inti kija
fil possjoni tiegħi n inti tkun kija f'is-
risoluzzjoni n fil għorja tal Beati...!

P. Kolbe (jgħalut forzi khor kija jithellum.) Inti l'Isqof
Pontoniski li għatlu n. nazz... għat is-rut
tiegħi kikkonfortoni?!...!

Pallu Jf'tat għajnejnt n khor min jen: (ikked sidru n
tidu il jgħa tal kurtat.) Chim din il jgħa
khorja l'ilma n id-demm ss magħhom khorja
l'izori tal għajnejnt Kolbe!

P. Kolbe Khorja tal berrna!... (jgħalag għajnejnt.)

Pallu Chix talma; jena Haba l'Haruf Immokutol
illi inti ta' kuljum timmole fug l'ortol im-
gaddes; jen khorja l' tohzi tal Parva khorja.
Gejt kija nikked illi f'għajnejnt tiegħi,
f'dan il lej tal khorja inti minn wikked
għalukem n khorja magħhom mill elda
khorja ta' dnu l'ort, izda jena khorja
magħhom li nikked nikked nikked

77

HH

fil kunda tal. lejil
meta d. dinge kum rigda